

U z n e s e n i e

*Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobcu **R. P.**, bytom v M., zastúpeného Mgr. V. N. - T., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanej **Slovenská televízia**, so sídlom v Bratislave, Mlynská dolina, o ochranu osobnosti a priznanie nemajetkovej ujmy **16 596,96 € (500 000 Sk)**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 23 C 171/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2010 sp. zn. 15 Co 481/2008, takto*

r o z h o d o l :

*Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. marca 2010 sp. zn. 15 Co 481/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.*

O d ô v o d n e n i e

Žalobou doručenou Okresnému súde Bratislava IV dňa 6. septembra 2006 zmenenou 25. marca 2008 (č. l. 123) sa žalobca domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť ospravedlniť sa mu v televíznej relácii „Noviny STV“ a „Reportéri“ v znení uvedenom v žalobe, ďalej aby žalobca na náklady žalovanej poskytol na uverejnenie ospravedlňujúci text (taktiež v znení uvedenom v žalobe) televíznej relácii „Televízne noviny“ na TV Markíza, denníkom SME, Nový čas a Pravda, ďalej aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu nemajetkovú ujmu v sume 16 596, 96 eur (500 000Sk) a aby mu žalovaná nahradila aj trov konania. Žalovaná neoprávnene zasiahla do osobnostných práv tým, že 27. marca 2006 v relácii „Reportéri“ odvysielala reportáž

„Antijastrab“, kde bola skrytou kamerou zachytená a následne bez súhlasu žalobcu odvysielaná časť reportáže, v ktorej bol zachytený aj žalobca. Predmetná reportáž bola p. Eugenom Kordom uvedená s nasledovnými slovami: „**V nasledujúcich minútach uvidíte, čo všetko sa so stratenými peňaženkami na policajných staniach deje, no a treba povedať, že zo strážcov zákona sa v niektorých prípadoch vykluli celkom obyčajní zloději.**“ Namietal aj ďalšie tvrdenia kde k odvysielanému záznamu vyjadril advokát tento názor: „**No to si myslím, že je ešte vyšší stupeň toho, čo ste mi ukazovali. Už tu by som skutočne zvažoval to zneužívanie právomoci verejného činiteľa, lebo on konajúc ako štátny orgán prevzal vec v súlade so zákonom do úschovy a mal ju vydať niekomu a tomuto oprávnenému ju nevydal...**“. Následné vyjadrenie sa reportéra: „**Môžeme povedať, že ju ten policajt ukradol. Podľa toho, čo sme videli ju prijal a na druhý deň tam nebola...**“. Tieto výroky odzneli v reportáži v ktorej bol žalobca vyobrazený. Reportáž (tak ako bola odvysielaná v televízii) nezodpovedala celkovému sledu udalostí. Namietal, že výroky žalovaného sú tvrdeniami nezakladajúcimi sa na pravde a týmto protiprávnym konaním žalovaného bola žalobcovi spôsobená závažná ujma na jeho právach, chránených zákonom, čo vyžaduje účinnú právnu ochranu.

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 25. júna 2008 č. k. 23 C 171/2006 – 152 uložil žalovanej povinnosť na vlastné náklady do 3 dní od právoplatnosti rozsudku uverejniť v najbližšom vysielaní televíznej relácie „Reportéri“ ospravedlnenie v žalobcom požadovanom znení. Súčasne uložil žalovanému povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu vo výške 16 596,96 € (500 000 Sk), v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že odvysielaním spornej reportáže uvedenej slovami: „**V nasledujúcich minútach uvidíte, čo všetko sa so stratenými peňaženkami na policajných staniach deje, no a treba povedať, že zo strážcov zákona sa v niektorých prípadoch vykluli celkom obyčajní zloději**“, a následným vyobrazením žalobcu bez jeho privolenia, v zábere dostatočne dlhom na jednoznačnú identifikáciu jeho osoby s nasledovným komentárom: „**Môžeme povedať, že ju ten policajt ukradol. Podľa toho, čo sme videli ju prijal a na druhý deň**

tam nebola“; došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, reportáž nesporne vyvolala presvedčenie, že peňaženku „ukradol“ práve on. Vzhľadom na uvedené mal súd prvého stupňa za to, že primeraným zadosťučinením je ospravedlnenie. Čo sa týka náhrady nemajetkovej ujmy, predpoklady na priznanie tejto náhrady mal súd prvého stupňa za naplnené, lebo došlo k zásahu do osobnostných práv v takej miere, že poskytnuté zadosťučinenie sa nezdá postačujúce; bola v značnej miere znížená dôstojnosť žalobcu (ako fyzickej osoby) a tiež aj jeho vážnosť v spoločnosti. Súd prvého stupňa ustálil, že k zásahu do ochrany osobnosti došlo prostredníctvom celoštátnej, verejnoprávnej televízie a z toho dôvodu tento zásah mal najširšiu možnú publicitu a už len táto samotná skutočnosť v zásade vytvára priestor pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa za preukázané, že neoprávnený zásah do práv žalobcu vyvolal uňho závažné nepriaznivé následky a to predovšetkým v jeho profesnej oblasti, kedy žalobca vykonával, aj vykonáva funkciu verejného činiteľa, ako aj v súkromnej oblasti a preto priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 16 596,96 € (500 000 Sk) považoval za primerané.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 31. marca 2010 sp. zn. 15 Co 481/2008 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že návrh zamietol. Odporcovi náhradu trov prvostupňového ani odvolacieho konania nepriznal. Po oboznámení sa s obsahom spisu, i s vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že obsah odvysielanej relácie nebol neoprávneným zásahom do právom chránených záujmov žalobcu a bol v tolerancii zákonom akceptovateľnej a nebol spôsobilý porušiť a ani len ohroziť obsahovou formou (prípadne cieľom) osobnosť žalobcu, ktorý bol navyše v čase vysielania reportáže osobou verejného záujmu, pričom takéto osoby verejného záujmu sú oprávnené vystavené zvýšenej pozornosti médií a musia znášať širšiu informovanosť verejnosti. Žalobca nepreukázal predmetný zásah do svojej osobnosti, ktorej ochrany sa návrhom domáha. K prvej vete odvysielanej v reportáži: „No a treba povedať, že zo strážcov zákona sa v niektorých prípadoch vykluli celkom obyčajní zlodeji“ odvolací súd uviedol, že neodznela pri mene ani obraze žalobcu a týkala sa viacerých oddelení policajného zboru. Z tohto

samotného faktu, nie je možné v usudzovať, že sa predmetné vyjadrenie týka žalobcu. K druhej vete: „Môžeme povedať, že ju ten policajt ukradol? Podľa toho, čo sme videli ju prijal a na druhý deň tam nebola“ odvolací súd konštatoval, že po oboznámení sa so spornou nahrávkou predmetnej reportáže dospel k názoru, že nešlo o konštatovanie, ale o otázku reportéra na hovorca prezídia policajného zboru, nakoľko na uvedenú otázku bezprostredne nadväzovala odpoveď hovorca prezídia policajného zboru. V prípade, že by išlo o konštatovanie, teda vetu oznamovaciu nie opytovaciu, bolo by len veľmi nelogické, keby na konštatovanie následne odpovedal bezprostredne hovorca prezídia policajného zboru tým spôsobom, akým reagoval. Žalobca však v petite žaloby žiadal jednoznačne ospravedlnenie za vetu „môžeme povedať, že ju ten policajt ukradol“. Keďže v odvysielanej reportáži predmetná veta neodznala, ako veta oznamovacia, ale ako veta opytovacia, už aj z tohto dôvodu nebolo možné v tejto časti žalobe žalobcu vyhovieť. K tretej vete: „podľa toho, čo sme videli ju prijal a na druhý deň tam nebola“ odvolací súd uviedol, že žalovaný pri odvysielaní tejto vety neuviedol meno ani priezvisko žalobcu a odvysielané zábery neboli osobnej povahy. Nestotožnil sa s názorom žalobcu, že bežný divák pri sledovaní predmetnej reportáže v tomto bode musel nadobudnúť jednoznačný dojem, že predmetnú peňaženku na policajnom oddelení prijal žalobca, a že žalobca si ju mal aj ponechať. Ako uvádza v odôvodnení rozhodnutia, odvolací súd po oboznámení sa s predmetnou reportážou dospel k záveru, že na dotknutom OOPZ predmetnú peňaženku od nálezcu jednoznačne prijal niekto iný, ako ten, ktorý ju mal na nasledujúci deň majiteľovi (ktorý sa dostavil na OOPZ) vrátiť. Už pri vizuálnom náhľade sa jedná o dve úplne odlišné postavy príslušníkov policajného zboru. V súvislosti so žiadosťou o priznanie nemajetkovej ujmy, odvolací súd uviedol, že ak nedošlo k zásahu do práva žalobcu, do jeho občianskej cti a dôstojnosti, nemá nárok na priznanie nemajetkovej ujmy.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním žalovaný. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že uloží žalovanému uverejniť v televíznej relácii „Reportéri“ v jej najbližšom vydaní po právoplatnosti rozsudku ospravedlnenie v žalobcom požadovanom znení, súčasne uloží žalovanému povinnosť žalobcovi zaplatiť sumu 16 596,96 € z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, a to do 3 dní

od právoplatnosti rozsudku a taktiež povinnosť nahradiť mu trovy konania. Prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. podľa ktorého dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie žalovaný odôvodnil tým, že konanie v tejto právnej veci je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ako aj z dôvodu, že toto rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Nesúhlasil s právnym záverom odvolacieho súdu, že predmetná reportáž nebola spôsobilá zasiahnuť do jeho osobnostných práv. Namietal, že odvolací súd sa v rozpore so súdnou praxou priklonil k ochrane práv žalovaného na slobodu prejavu, a to na úkor osobnostných práv žalobcu. Zdôraznil, že predmetnú reláciu je potrebné vnímať komplexne, ako celok, vo všetkých jej vzájomných súvislostiach, nie je preto možné usudzovať, že namietané vyjadrenia sa netýkajú žalobcu. Hodnotiace úsudky vyslovené redaktorom neboli vecné, konkrétne, ani primerané. Odvolací súd v rozpore s § 213 ods. 3 O. s. p. vychádzal z iného skutkového stavu ako súd prvého stupňa bez toho, aby boli prípadne zopakované dôkazy, na ktorých založil svoje zistenia prvostupňový súd. Dovolaním napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok a nezrozumiteľnosť dôvodov, pretože z jeho odôvodnenia nie je zrejmé, ako odvolací súd vyhodnotil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa, resp. ako sa s týmito dôkazmi o skutkovom stave daného prípadu vysporiadal. Uvedené malo podľa tvrdení žalobcu za následok, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. V doplnení dovolania zo dňa 12. júla 2010 žalobca uviedol, že aj keď bol v čase vysielania reportáže osobou verejného záujmu, samotná táto skutočnosť ho nevyklučuje z uplatnenia občianskoprávnej ochrany osobnosti, keďže predmetnou reportážou došlo k hrubému zásahu do jeho osobnostných práv.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť. Nestotožnil sa s názorom žalobcu, že odvolací súd vychádzal z iného skutkového základu ako prvostupňový súd. Za nedôvodný považoval aj jeho názor, že v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade a že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Keďže v predmetnej veci odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil, dovolanie proti tomuto zmeňujúcemu rozsudku je prípustné v zmysel ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p.

V zmysle ustanovenia § 220 odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie (§ 219 O. s. p.), ani na jeho zrušenie (§ 220 O. s. p.).

AK odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O. s. p.).

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa je, záver odvolacieho súdu, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a (na nich založených) právnym záverom. V takomto prípade je nevyhnutné zopakovať dokazovanie v potrebnom rozsahu. Podmienkou zmeny rozhodnutia súdu prvého stupňa je teda skutočnosť, že odvolací súd opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie na základe ktorého dospeje

k skutkovému stavu, ktorá je odlišný od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové zistenia a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa, mal si na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov (v zmysle ustanovenia § 213 ods. 3 O. s. p.) sám zadovážiť rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu, ktoré zostali zachované aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku vykonané zákonom č. 273/2007 Z. z. vrátane novely uskutočnenej zákonom č. 384/2008 Z. z. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam vedúcim k záveru o nedôvodnosti žaloby, dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad riadne v danej veci nepostupoval. Vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa, na základe ktorých ale dospel k iným skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil iný právny záver bez toho, aby doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa.

Zatiaľ čo súd prvého stupňa považoval odvysielanie reportáže „Antijastrab“ (v rámci relácie „Reportéry“) za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu, následkom ktorého bola znížená jeho vážnosť a dôstojnosť v spoločnosti (najmä

v práci a rodinnom živote), a to do takej miery, že nepostačovalo iba žalobcom požadované ospravedlnenie a zakladalo mu nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, odvolací súd (po prehodnotení dokazovania) dospel k záveru, že žalobca neutrpel žiadnu ujmu, teda nevznikol mu žiadny nárok vyplývajúci z právnej úpravy ochrany osobnostných práv v zmysle ustanovení § 11 a nasl. Obč. zák.; to ho viedlo k zmene rozsudku súdu prvého stupňa a zamietnutiu žaloby. Odvolací súd takto rozhodol (ako je zrejmé zo spisu) potom, čo v zápisnici o odvolacom pojednávaní konštatoval, že oboznámil priebeh doterajšieho dokazovania, zástupkyňa žalobcu (a v podstate aj žalobca) sa pridržiavali svojich doterajších prednesov. Nič viac, žiadne ďalšie dokazovania, ani jeho opakovanie odvolací súd neuskutočnil.

Za týchto okolností možno vyvodiť záver, že odvolací súd si pre svoj odlišný skutkový záver týkajúci sa spôsobilosti zásahu ohroziť, resp. narušiť osobnostné práva navrhovateľa, ale aj ohľadne rozsahu skutočne spôsobených následkov vyvolaných odvysielaním uvedenej relácie (a tým aj dôvodnosti žaloby) nežadovával rovnocenný podklad, ako súd prvého stupňa dokazovania nezopakoval, ani ho nedoplnil dokazovanie v náležitom rozsahu, t. j. na zistenie okolností potrebných pre jednoznačný záver o dôvodnosti žaloby v každej jej časti.

Keďže odvolací súd v predmetnej veci nemal rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p., jeho skutkové zistenia a na ne nadväzujúce právne závery týkajúce sa nespôsobilosti predmetného zásahu ohroziť, prípadne porušiť osobnostné práva žalobcu, sú (prinajmenšom) predčasné.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). Na takúto vadu bol odvolací súd povinný prihliadnúť a to aj vtedy keby nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.).

Hoci dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie, vo všeobecnosti možno uviesť, že ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dôjde televíznym vysielaním, vo všeobecnosti treba vždy vychádzať z toho, že mal širokú publicitu (R 45/2000). Vychádzajúc z tejto publicity pri súčasnom splnení podmienky nepravdivosti odvysielaných informácií ohľadne žalobcu, treba vyvodiť, že ide o taký zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý jej zakladá nárok domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Treba tiež zohľadniť aj ďalšiu judikatúru Najvyššieho súdu SR (napr. R 53/2010, rozhodnutie 3 Cdo 137/2008, 3 Cdo 61/2000 a ďalšie).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej ako aj v nadväzujúcom výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : *Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.*

V Bratislave 27. apríla 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v.r.

predsedníčka senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta

